

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Abdulhamit Gül** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. ve 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Murat ÇEPNİ

İzmir Milletvekili

Türkiye'de Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın internet sitesine göre 2018 Haziran ayı sonu itibarıyla, işletmede bulunan 27.912 MW'lık kurulu güce sahip 636 adet Hidroelektrik Santral (HES) bulunmaktadır ve HES yapımı büyük ölçüde artmaya devam etmektedir. HES, işletilmesi süresince tehlikeli atıkların oluşmaması, sera gazı salınımının (CO2) oldukça düşük seviyelerde olması nedenleriyle yenilenebilir enerji kaynağı olarak değerlendirilmekte, temiz bir enerji türü olarak ele alınmaktadır. Fakat, HES'ler yapım ve işletme aşamalarında; geri dönüşümü olmayan büyük ekolojik tahribatlar yaratmakta, çevreye, ekosisteme, insan sağlığına ve sosyoekonomik yapıya ciddi zararlar vermektedir. Çevreye verdiği zararlara bakıldığında temiz bir enerji yöntemi olmadığı ortadadır. HES Projeleri ile suyun kullanım hakkı özel şirketlere verilmekte, binlerce ağacın kesilmesine, ormanların yok edilmesine, erozyona, toprak kayması riskinin oluşmasına, doğal bitki örtüsünün zarar görmesine neden olmaktadır. Nehir ve derelerin doğal akış yönleri değiştirilmekte, yüzey sularının kurumasıyla etraftaki canlı türleri yok olmaktadır. Hafriyat, çoğu zaman dere yataklarına boşaltılmaktadır. İnşaat dönemi boyunca patlatılan dinamit; hava ve toprak kirliliğine yol açmakta, çıkan gürültü seviyesi ise canlı yaşamını ciddi derecede etkilemektedir. Yeni yollar açılmakta, gürültü ve yoğun trafik de habitat üzerinde ciddi olumsuzluklar oluşturmaktadır. HES'lerin işletme aşamasında ise; üzerinde bulunduğu akar suyun kullanılması sonrasında HES ve regülatörler arasında kalan kısımlarda su ciddi derecede azalmakta, suyun akış miktarı, akış hızı, derinliği ve taban yapısı büyük ölçüde değişmektedir. Sulama problemlerine bağlı olarak tarımsal üretim konularında gerilemeler yaşanmakta, çiftçiler mağdur edilmektedir. Nehrin akış hızı değiştiğinden, sudaki çözünmüş oksijen miktarı da azalmakta, bu durum toplu balık ölümlerine neden olmaktadır. Planlanan HES projelerinin, çevreye vereceği zararların, neden olacağı olumsuz etkilerin belirlenmesi, bu etkilerin önlenmesi, ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemleri belirlemek amacıyla Çevresel Etki Değerlendirme Raporu (ÇED)

oluşturulması gerekmektedir. HES projelerinin çoğunda ise ÇED raporları istenmemektedir. 2872 Sayılı Çevre Kanunu'nun amacı, bütün canlıların ortak varlığı olan çevrenin, sürdürülebilir çevre ve sürdürülebilir kalkınma ilkeleri doğrultusunda korunmasını sağlamaktır. Anayasanın 56 Maddesi de "Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkını sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir." Diyerek, ekolojik dengenin, doğal çevrenin ve insan sağlığının korunmasını güvence altına almıştır. Türkiye, aynı zamanda doğal kaynakların korunması ve sürdürülebilir kullanımı konusunda Birleşmiş Milletler Uluslararası Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi; İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi, Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesi, ve Ramsar Sözleşmesi gibi uluslararası sözleşmelere de taraf olmuştur. Yasalarla korunan bu ilkelere uymayan, rant kaygısı taşıyan, çevreye zarar veren, yaşam alanlarımızı, sağlığımızı ve geleceğimizi tehdit eden her türlü proje kanunlara aykırıdır. Olumsuz çevresel ve sosyal etkileri göz önüne alındığında; HES'lerin yapılacağı yerlerdeki bölge halkı ve çevre hakkı savunucuları; Anayasa'dan ve yasalardan doğan haklarını kullanarak şirketlere karşı iptal davaları ile hukuki olarak mücadele etmek zorunda kalmaktadırlar.

Bu bağlamda;

- 1- İktidarınız döneminde, hangi HES projeleri için, kaç tane Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) iptal davası açılmıştır? Bunların kaç tanesinde mahkeme ÇED iptal kararı vermiştir?
- 2- İktidarınız döneminde, hangi HES projeleri için, kaç tane proje iptal davası açılmıştır ve bunların kaçında mahkeme iptal kararı vermiştir?
- 3- İktidarınız döneminde, hangi HES projeleri, için kaç adet lisans iptal davası açılmıştır ve bunların kaçında mahkeme iptal kararı vermiştir?
- 4- HES'ler için Çevresel Etki Değerlendirmesi olumlu kararı, lisansı, projesi iptal edilen davalarda, mahkeme kararlarının uygulamaya konulması aşamasında Bakanlığınız takipçi olmakta mıdır?